

**DEFINITIEVE BESCHIKKING VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-BRABANT**

ons kenmerk
Z/091154-221990

plaats / datum
's-Hertogenbosch,
23 september 2020

op de op 13 februari 2019 door ons ontvangen aanvraag voor een ontheffing ingevolge artikel 3.3, eerste lid, en 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming van Windpark Elzenburg-de Geer B.V. en van de gemeente Oss, voor de aanleg, de exploitatie en de verwijdering van vier windturbines van Windpark Elzenburg-De Geer, uit te voeren op de percelen kadastraal bekend Oss, sectie S, nummers 64, 70, 71 en 283, in de gemeente Oss.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

De heer J. Reijnen
Teammanager Omgevingsdienst Brabant Noord

INHOUDSOPGAVE

Besluit.....	3
Procedurele aspecten	4
Toetsing en overwegingen	6
1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming	6
1.1 Beschermingsregimes	6
1.2 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant	6
2. Toetsing	7
2.1 Aangevraagde activiteiten	7
2.2 Mogelijke effecten	7
2.3 Alternatievenafweging	12
2.4 Belang van de aanvraag	12
2.5 Mitigerende maatregelen en staat van instandhouding	13
2.6 Gedeeltelijke afwijzing van gevraagde ontheffing.....	15
3. Conclusie	15
Bijlage 1. Voorschriften	19
Bijlage 2. Locatie Windpark Elzenburg-De Geer	20
Bijlage 3. Meldingsformulier start inwerking stellen windturbines	21

BESLUIT

Onderwerp

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben op 13 februari 2019 van Windpark Elzenburg-de Geer B.V. en van de gemeente Oss een gezamenlijk ingediende aanvraag ontvangen voor een ontheffing ingevolge artikel 3.3, eerste lid, en 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag betreft een verzoek tot ontheffing voor het overtreden van verboden ten aanzien van beschermde soorten, dit als gevolg van de oprichting, de exploitatie en de verwijdering van vier windturbines van windpark Elzenburg-De Geer, uit te voeren op de percelen kadastraal bekend Oss, sectie S, nummers 64, 70, 71 en 283, in de gemeente Oss.

Definitief besluit

Gelet op de bepalingen van de Wet natuurbescherming besluiten wij:

- I. aan Windpark Elzenburg-de Geer B.V., Hengelosestraat 585, 7521 AG te Enschede en aan de gemeente Oss, Raadhuislaan 2, 5341 GM te Oss, ontheffing te verlenen, op grond van artikel 3.3, eerste lid, en 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, van de bepalingen als bedoeld in:
  - artikel 3.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, voor de:
    - boerenwaluw (*Hirundo rustica*), grauwe gans (*Anser anser*), holenduif (*Columba oenas*), houtduif (*Columba palumbus*), kauw (*Corvus monedula*), Kievit (*Vanellus vanellus*), kleine mantelmeeuw (*Larus fuscus*), kokmeeuw (*Chroicocephalus ridibundus*), kolgans (*Anser albifrons*), kramsvogel (*Turdus pilaris*), ooievaar (*Ciconia ciconia*), roek (*Corvus frugilegus*), spreeuw (*Sturnus vulgaris*), stormmeeuw (*Larus canus*), toendrarietgans (*Anser serrirostris*), vink (*Fringilla coelebs*) en de wilde eend (*Anas platyrhynchos*);
  - artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, voor de:
    - gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*);voor de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2045; met de in bijlage 1 genoemde voorschriften, voor de aanleg, de exploitatie en verwijdering van vier windturbines van Windpark Elzenburg-De Geer, op de percelen kadastraal bekend Oss, sectie S, nummers 64, 70, 71 en 283, in de gemeente Oss;
- II. dat de beschrijving van de activiteiten in de aanvraag, in de toelichting en in de aanvullingen hierop, voor zover deze betrekking heeft op de soorten, en bijlagen 1 en 2, deel uitmaken van het besluit;
- III. de gevraagde ontheffing voor het overige af te wijzen, op grond van artikel 3.3, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, van de bepaling als bedoeld in:
  - artikel 3.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, voor de:
    - nijlgans (*Alopochen aegyptiaca*), omdat deze soort geen bescherming onder de Wet natuurbescherming kent en er daarom geen verbodsbepaling kan worden overtreden.

Bijlage 1: Voorschriften

Bijlage 2: Locatie windpark

Bijlage 3: Meldingsformulier start activiteit (zie voorschrift 1)

PROCEDURELE ASPECTEN

1 Aanvraag

Op 13 februari 2019 hebben wij van Windpark Elzenburg-de Geer B.V. en van de gemeente Oss een gezamenlijk ingediende aanvraag ontvangen voor een ontheffing ingevolge artikel 3.3, eerste lid, en 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. Initiatiefnemer voor turbines 1 en 4 is de gemeente Oss; voor turbines 2 en 3 is dat Windpark Elzenburg-De Geer B.V. De aanvraag is op 18 april 2019, 23 december 2019, 30 december 2019 en op 14 april 2020 aangevuld. Een uitgebreide omschrijving van de activiteiten is opgenomen in de aanvraag met bijlagen. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/091154.

2 Bevoegd gezag

Omdat de activiteit wordt verricht in de provincie Noord-Brabant, zijn wij op grond van artikel 1.3 van de Wnb bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Indien aan de orde betrekken wij tevens gevolgen van de activiteit voor de soorten buiten onze provinciegrens en buiten Nederland bij ons besluit.

3 Gecoördineerde voorbereiding

Voor deze procedure is, door het besluit van 1 juni 2017 van de gemeenteraad van de gemeente Oss, de coördinatie-regeling als bedoeld in artikel 3.30, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing. Burgemeester en Wethouders van de gemeente Oss zijn formeel belast met de coördinatie. Deze voorziet in het stroomlijnen van vergunningaanvragen, bekendmakingen en het indienen van zienswijzen en het instellen van beroep.

4 Ontvankelijkheid

Ten aanzien van de aspecten van de aanvraag waarvoor een ontheffing vanwege de Wnb is vereist, hebben wij beoordeeld of de aanvraag volledig is en voldoende gegevens bevat. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een ontheffing is gevraagd.

5 Crisis- en herstelwet (Chw)

Omdat Windpark Elzenburg-De Geer een project betreft als bedoeld in het eerste lid van artikel 9e van de Elektriciteitswet, is op grond van artikel 1.1, eerste lid, onder a, in samenhang met categorie 1.2 van bijlage I van de Chw, de Crisis- en herstelwet van toepassing.

6 Overige regelgeving

Bij de beoordeling van onderhavige aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan soortenbescherming op grond van de Wnb en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving kan daarom aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of bouwen.

7 Terinzagelegging van het ontwerpbesluit

Van de ontwerpbesluiten is kennis gegeven in de Staatscourant, het Gemeenteblad en Oss Actueel van 24 juni 2020. Daarin is ook aangegeven dat de relevante bescheiden konden worden ingezien bij de Publiekbalie in het gemeentehuis of gedownload.¹

Vervolgens heeft het ontwerpbesluit gedurende zes weken ter inzage gelegen, te weten van 24 juni 2020 tot en met 5 augustus 2020 en is een ieder in de gelegenheid gesteld zienswijzen naar voren te brengen. Op het ontwerpbesluit ontheffing Wnb soortbescherming is één zienswijze ontvangen.

---

¹<https://www.brabant.nl/actueel/bekendmakingen/natuurbeschermingsvergunning/637285846720512256>,
https://www.oss.nl/inwoners/actueel/plannen-en-projecten/windpark_elzenburg_de_geer.htm,
<https://www.oss.nl/windpark>.

TOETSING EN OVERWEGINGEN

1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming

1.1 Beschermingsregimes

Op basis van de Wet natuurbescherming zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Artikelen 3.1, 3.2 en 3.4 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. De artikelen 3.3 en 3.4 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de ontheffing.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Artikelen 3.5 en 3.6 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. De artikelen 3.8 en 3.9 geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een ontheffing.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Artikel 3.10 van de Wnb heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten en geeft de voorwaarden waaronder GS ontheffing kunnen verlenen.

Voor alle soorten geldt in alle gevallen de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb). Het gaat dan zowel om beschermd als onbeschermd dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een ontheffing is verleend. Hierin wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In artikel 5.4 van de Wnb zijn gronden opgenomen waarop een verleende ontheffing kan worden ingetrokken of gewijzigd. De ontheffing kan in elk geval worden ingetrokken als blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

1.2 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben ten aanzien van soortbescherming aanvullende kaders vastgesteld. Deze zijn neergelegd in paragraaf 2.6.1 van de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant. Voor bepaalde soorten en handelingen zijn vrijstellingen opgenomen.

2. Toetsing

2.1 Aangevraagde activiteiten

De aangevraagde activiteit betreft de aanleg, exploitatie en verwijderen van Windpark Elzenburg-De Geer (verder: Windpark EDG), bestaande uit vier windturbines. De turbines krijgen een ashoogte tussen de 100 en 145 meter, met een rotordiameter van 100 tot 136 meter. De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2045. Een uitgebreide omschrijving van de activiteiten is opgenomen in de aanvraag.

2.2 Mogelijke effecten

Het oprichten en het in gebruik hebben van het windpark kan gevolgen hebben voor beschermde soorten. Het is te voorzien dat, voor welke dimensies van de turbines ook wordt gekozen, vogels en vleermuizen slachtoffer zullen worden van de draaiende turbinebladen. Er is daarom onderzoek geweest naar het voorkomen van beschermde soorten om te bepalen welke soorten en in welke aantallen jaarlijks slachtoffer zullen worden. Bij het bepalen van de gevolgen voor beschermde soorten is uitgegaan van een *worst case* scenario, waarbij de ecologisch meest ongunstige situatie als uitgangspunt is genomen. Dit houdt in de maximale rotordiameter in combinatie met de laagste ashoogte, waarbij de tiplaaft is vastgesteld op 55 meter.

Wijze van onderzoek

Om de verspreiding van beschermde soorten in het gebied in kaart te brengen is zowel bronnenonderzoek als veldonderzoek uitgevoerd. De werkwijze alsook de resultaten komen uitgebreid aan de orde in de MER-Natuurtoets van AnteaGroup, de Memo Soortenlijst en toetsing vogels, de op 30 december 2019 ontvangen aanvulling van de aanvraag, bestaande uit: vragenbeantwoording, de rapportage hoogteonderzoek vleermuizen van ECOlogisch en de notitie Effectbepaling vleermuizen van AnteaGroup.

Het onderzoek naar **vogels** bestaat uit een bezoek (quick scan) op 12 april 2016 alsook bronnenonderzoek, waarbij onder meer gebruik is gemaakt van door de provincie verzamelde natuurgegevens, en van de databank van de NDFP. Het veldonderzoek naar broedvogels bestond uit de provinciale weidevogelmonitoring, gericht onderzoek naar verblijfplaatsen van gierzwaluwen en slechtvalk en naar vliegbewegingen van meeuwen en eenden tussen de Maas en Oss. Voorts heeft in 2017 een onderzoek naar broedvogels plaatsgevonden door Bureau Waardenburg op basis van de methode van uitgebreide territoriumkartering volgens Sovon.

Veldonderzoek naar **vleermuizen** heeft plaatsgevonden in 2016, uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2013 van het Netwerk Groene Bureaus. Eind september 2016 is gedurende vier dagen hoogteonderzoek naar migratiebewegingen uitgevoerd met behulp van een stationaire weerballon met batlogger. In 2019 heeft van eind april tot begin juni en van eind juli tot medio oktober onderzoek op hoogte plaatsgevonden met behulp van batloggers, geplaatst op de kerktorens van Haren en Macharen en op een mobiele mast van 30 meter hoog, geplaatst in het zuidelijke deel van het plangebied. Ook heeft in 2019 nader onderzoek vanaf de grond plaatsgevonden in het plangebied naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen en vliegroutes en het gebruik van het gebied als mogelijk essentieel foerageergebied van vleermuizen.

De aanwezigheid van grondgebonden zoogdieren, amfibieën, reptielen en andere beschermde soorten is beoordeeld aan de hand van aanwezig geschikt habitat tijdens het veldbezoek, en door middel van bureauonderzoek.

Gevolgen voor vogels

Op basis van de beschikbare gegevens en van resultaten van slachtofferonderzoeken in bestaande windparken is een inschatting gemaakt van de totale jaarlijkse vogelsterfte als gevolg van aanvaringen met de windturbines. Uitgangspunt hierbij is het onderzoeksgegeven dat in Nederland en België gemiddeld ongeveer 20 vogelslachtoffer per turbine per jaar vallen²³. Gezien de ligging van het windpark valt aan te nemen dat er geen gestuwde trekbewegingen zijn te verwachten en het vooral gaat om lokale vliegbewegingen. Het is daarom waarschijnlijk dat het aantal vogelslachtoffers in Windpark EDG niet boven het gemiddelde van 20 vogelslachtoffers per jaar zal liggen. Voor de geplande vier turbines betekent dit een jaarlijks totaal van 80 vogelslachtoffers.

Voor vogels is van alle waargenomen soorten een selectie gemaakt van mogelijke slachtoffers als gevolg van het in werking zijn van de turbines. Deze vogellijst is samengesteld op basis van de soorten die zijn waargenomen tijdens de veldbezoeken, aangevuld met informatie uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFP) over de periode 2013-2018, inventarisatiegegevens van de provincie Noord-Brabant en de (broed)vogelonderzoeken door Bureau Waardenburg en AnteaGroup (2017). Zo is bepaald welke soorten in hogere aantallen voorkomen in en rond het plangebied. Van deze soorten is ervan uit gegaan dat deze daarom een hogere kans hebben om aanvaringslachtoffer te worden.

Om te bepalen voor welke soorten een ontheffing dient te worden aangevraagd is in een eerste stap bepaald welke vogelsoorten in hogere aantallen in het projectgebied zijn waargenomen. De betreffende soorten zijn in tabel 1 aangegeven en kennen een verwachte aanvaringskans van 1 of meer dieren.

Bij de bepaling van de te verwachten aantallen aanvaringslachtoffers is in tabel 1 geen exact aantal weergegeven maar een ordegrrootte, gezien de variatie die aanwezig is in het aantal waarnemingen en de waargenomen aantallen. Daarbij zijn de volgende bandbreedtes aangehouden (<1), 1-2, 3-10 en 11-50. De te verwachten sterfte onder vogels komt, in absolute aantallen opgeteld, uit op 80 slachtoffers per jaar.

Om de gevolgen voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoorten te bepalen is getoetst aan het ORNIS-criterium. Dit houdt in dat als het effect van een initiatief leidt tot een extra sterfte van minder dan 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte van de soort er geen aantoonbaar effect is op de populatieomvang van de soort en er daardoor ook geen aantasting van de gunstige staat van instandhouding van de soort is.

Om de natuurlijke mortaliteit van de betreffende soorten te weten is gebruik gemaakt van de mortaliteitsgegevens van de British Trust for Ornithology (BTO)⁴. Voor de landelijke populatiegrootte is gebruik gemaakt van de data van Sovon vogelonderzoek Nederland⁵. Aan de hand van deze gegevens kan worden bepaald of voor de betreffende vogelsoorten het 1%-mortaliteitscriterium van ORNIS niet wordt overschreden.

---

² Kleyheeg-Hartman, et al. (2015). Effecten van windpark Oostpolderdijk op beschermde soorten. Bureau Waardenburg, Culemborg.

³ Everaert, J. (2014). Collision risk and micro-avoidance rates of birds with turbines in Flanders. Bird Study 61 (2): 220-230.

⁴ <https://www.bto.org/understanding-birds/birdfacts>

⁵ <https://www.sovon.nl/nl/soortinformatie>

Tabel 1. Overzicht jaarlijks te verwachten vogelslachtoffers Windpark EDG

Vogelsoort	Broedvogel (b) of wintergast (w)	Betrokken populatie	Natuurlijke mortaliteit	1%-norm mortaliteit	Verwacht aantal aanvarings-slachtoffers
Boerenwaluw	b	450.000	0,63	2.835	1-2 ³⁰
Grauwe gans	b/w	25.500 (b) / 550.000 (w)	0,17	43 (b) 935 (w)	1-2
Holenduif	b/w	180.000	0,45	810	1-2
Houtduif	b/w	1.350.000	0,39	5.265	3-10
Kauw	b/w	600.000	0,31	1.860	1-2
Kievit	b/w	750.000 (b) 635.000 (w)	0,26	1.950 (b) 1.651 (w)	3-10
Kleine mantelmeeuw	w	15.000	0,09	14	1-2
Kokmeeuw	w	520.000	0,10	520	11-50
Kolgans	w	895.000	0,28	2506	11-50
Kramsvogel	w	1.000.000	0,59	5.900	3-10
Nijlgans	b/w	14.250 (b) 42.500 (w)	0,27	38 (b) 115 (w)	1-2
Ooievaar	b/w	2.850	0,14	4	1-2
Roek	b/w	150.000	0,21	315	1-2 ³¹
Spreeuw	b/w	2.100.000	0,31	6.510	3-10
Stormmeeuw	w	345.000	0,14	483	11-50
Toendrarietgans	w	260.000	0,23	598	11-50
Vink	b/w	1.950.000	0,41	7.995	1-2
Wilde eend	b/w	1.275.000 (b) 560.000 (w)	0,37	4.718 (b) 2.072 (w)	1-2

Van 18 vogelsoorten is bepaald dat de te verwachten jaarlijkse slachtoffers één of meer bedraagt; zie tabel 1. Voor deze 18 beschermde vogelsoorten wordt dan ook een ontheffing gevraagd. Voor een aantal vogelsoorten geldt dat de voorziene sterfte minder dan 1 dier per jaar betreft. Dit wordt beschouwd als incidentele sterfte, wat niet leidt tot overtreding van een verbodsbepaling uit de Wnb. Een compleet overzicht van alle beschouwde vogelsoorten, en de wijze van toetsing aan de 1%-mortaliteitscriterium, is te vinden in Bijlage 4 van de aanvraag (Memo Soortenlijst vogels en toetsing 1%-norm).

Gevolgen voor vleermuizen

Bij het protocolonderzoek in het plangebied naar vleermuizen in 2016, het grondonderzoek in 2019 en het batlogger-onderzoek op hoogte in 2019 zijn in totaal 504 vleermuiswaarnemingen gedaan. Deze waarnemingen zijn verdeeld over de waargenomen soorten, zoals getoond in Tabel 2. Hierbij moet worden opgemerkt dat de aantallen als genoemd in de tabellen in de aanvulling van 14 april 2020 door ons zijn herberekend en wel aan de hand van de totalen van de bij alle in het plangebied uitgevoerde onderzoeken waargenomen aantallen per soort; de cijfers blijven echter in dezelfde orde van grootte en wijken slechts in geringe mate af van de cijfers in de aanvraag.

Opvallend zijn de aantallen door de batloggers geregistreerde waarnemingen van vleermuizen vanaf de kerktoren van Haren, op 1.800 meter afstand van de twee noordelijke windturbine locaties. De hoge aantallen waarnemingen van gewone dwergvleermuis een gewone grootoorvleermuis betreffen vooral lokale dieren, waarbij kan worden aangenomen dat deze geen aantoonbare binding met het plangebied hebben. Voor de ruige dwergvleermuis is dit anders. In Haren zijn van deze soort in het voorjaar ruim 2.000 waarnemingen geregistreerd en in het najaar ruim 4.500, waarvan het merendeel in de laatste week van september/begin oktober 2019. Als gevolg van een volle geheugenkaart van de batlogger kon niet gedurende de hele periode worden geregistreerd, zo dat moet worden aangenomen dat de werkelijke aantallen nog hoger liggen. Omdat er geen *feeding buzzes* of sociale (balts-) geluiden zijn geregistreerd kan worden aangenomen dat het hier gaat om migrerende dieren. Opmerkelijk is dat bij de toren van Macharen (ten westen van Haren) ook ruige dwergvleermuizen zijn geregistreerd, doch in lagere aantallen. Door de batlogger in de mast, die aan de zuidrand van het plangebied was opgesteld, werden in voor- en najaar slechts 22 resp. 14 langsvliegende ruige dwergvleermuizen geregistreerd.

De vrouwelijke ruige dwergvleermuizen en hun jongen trekken in het najaar over relatief grote afstanden, vanuit de insectenrijke gebieden van de kraamverblijven in Noord- en Oost-Europa, in zuidwestelijke en westelijke richting naar de paar- en overwinteringsgebieden⁶. Zoals al is opgemerkt zijn in het najaar veel migrerende ruige dwergvleermuizen geregistreerd vanuit de kerktoren van Haren, in geringere aantallen ten westen vanuit de kerktoren van Macharen, en in lage aantallen vanuit de mast in het zuidelijke deel van het plangebied. Hierom valt niet uit te sluiten dat een aanzienlijk deel van de in Haren geregistreerde migrerende ruige dwergvleermuizen in zuidwestelijke richting over het noordelijke deel van het plangebied is gevlogen, richting Ossermeer.

Van de gewone dwergvleermuis is een vliegroute vastgesteld langs de bomenrijen aan de Broekstraat en Tussenrijtstraat en er is een foerageergebied van deze soort vastgesteld langs de Geerstraat. De kans is aanwezig dat er slachtoffers vallen onder de gewone dwergvleermuis.

Vleermuizen kunnen worden geraakt door de rotorbladen, dan wel in de nabijheid ervan door het drukverschil gewond raken of sterven (barotrauma). De kans op een aanvaring is afhankelijk van de eigenschappen en locatie van de turbines (open gebied, bosgebied, kustgebied) de dichtheid van de verschillende soorten en hun gedrag. Met name de meer hoogvliegende soorten, zoals rosse vleermuis en migrerende ruige dwergvleermuis, vliegen vaker op rotorhoogte en lopen daarmee het meeste risico.

Ten aanzien van de laatvlieger, water- en meervleermuis kan worden vastgesteld dat deze in lage aantallen voorkomen. Ook zijn het soorten die niet op de lijst van soorten staan die een hoog risico lopen slachtoffer te worden van windturbines⁷. Sterfte onder deze soorten is in Windpark EDG daarom hooguit incidenteel, hetgeen niet beschouwd kan worden als *opzettelijk* doden. Omdat het opzetvereiste uit artikel 3.5, eerste lid, Wnb ontbreekt is er geen sprake van overtreding van bedoeld verbodsartikel. Deze drie soorten worden bij de beoordeling daarom verder buiten beschouwing gelaten.

Het plangebied kan worden gekenschetst als een open polderlandschap. Uit literatuurstudies^{8,9} blijkt dat windturbines in dit type landschap 0-2 jaarlijkse vleermuislachtoffers veroorzaken.

---

⁶ Jonge Poerink, B en J. Dekker (2018). Migratieperioden van de ruige dwergvleermuis in Nederland. RWS Midden Nederland.

⁷ Rodrigues, L. et al. (2014) Guidelines for consideration of bats in wind farm projects, Revision 2014. Eurobats publication No. 6.

⁸ Limpens, H et al. (2013). Wind turbines and bats in the Netherlands - measuring and predicting. Rapport 2013.12. Zoogdierverseniging.

⁹ Vliet, F van, et al. (2014) Natuurtoets Windpark Wieringermeer. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Op basis van de aantallen waargenomen vleermuissoorten is een verdeling van de te verwachten sterfte gemaakt. Voor de betreffende soorten, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis, dient de sterfte te worden getoetst aan het 1% mortaliteits-criterium, op basis van (*worst case*) 2 slachtoffers per turbine en van een *catchment area* met een straal van 30 kilometer¹⁰, een en ander weergegeven in Tabel 2.

Tabel 2. Te verwachten aantallen slachtoffers (afgerond) onder vleermuizen Windpark EDG, en cumulatief windparken binnen een straal van 30 kilometer. Voor de toetsing zie paragraaf 2.5

Soort	Verdeling over soorten	Aantal slachtoffers WP EDG	1%-criterium WP EDG	Aantal slachtoffers cumulatief	1%-criterium cumulatief
Gewone dwergvleermuis	75,2%	6	51	47	127
Ruige dwergvleermuis	4,4%	1	28	3	70
Rosse vleermuis	11,1%	1	1,9	3	5
Laatvlieger	3,4%	nihil	-	-	-
Watervleermuis	1,8%	nihil	-	-	-
Meervleermuis	0,2%	nihil	-	-	-
Totaal	100%	8			

Bij de cumulatieve berekening is ook uitgegaan van vergunde, maar nog niet gerealiseerde windparken binnen een straal van 30 kilometer, te weten Deil, Avri, Zaltbommel en De Rietvelden in 's-Hertogenbosch, met in totaal 21 windturbines. Vanwege de overlap van de *catchment areas*¹¹ zijn deze berekend op 2,5 x die van Windpark EDG alleen.

Slachtoffers onder vleermuizen bij windparken vallen vooral in de nazomer en herfst. In deze periode trekken een groot aantal ruige dwergvleermuizen en, in mindere mate, rosse vleermuizen door ons land. Sterfte komt vooral voor bij lagere windsnelheden, waarbij de turbines in bedrijf zijn gesteld, maar waarbij de vleermuizen nog actief zijn op rotorhoogte.

De windsnelheid waarbij de turbines elektriciteit gaan produceren (de *zg. cut in-speed*) ligt rond de 3 meter per seconde, terwijl de vleermuisactiviteit op hoogte pas belangrijk begint af te nemen bij een hogere windsnelheid (6 meter per seconde). Gevolg hiervan is dat de meeste vleermuislachtoffers door windturbines vallen bij windsnelheden tussen de 3 en 6 meter per seconde.

De staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis is gunstig. Voor de ruige dwergvleermuis zijn geen trends voorhanden. Van de rosse vleermuis ontbreken harde cijfers, maar de aantallen lijken (fors) af te nemen. De rosse vleermuis staat dan ook op de rode lijst in de categorie 'kwetsbaar'¹².

Gevolgen voor andere soortgroepen

Er gaat van de mogelijk aanwezige bunzing, wezel of hermelijn een gering oppervlak leef- en foerageergebied verloren. Het verlies ervan leidt niet tot aantasting van de functionaliteit van de verblijfplaatsen in de omgeving. Er is geen sprake van opzettelijk doden of verwonden.

¹⁰ Boonman, M en R. Jonkvorst (2018). Notitie Effecten op vleermuizen Windplan Blauw. Bureau Waardenburg, Culemborg.

¹¹ De schaal waarop regelmatige genetische uitwisseling plaatsvindt binnen een soort bepaalt de kleinste geografische eenheid waarop een populatie zinvol gedefinieerd kan worden. Dit gebied wordt *catchment area* genoemd.

¹² Kennisdocument rosse vleermuis, BIJ12 Utrecht

De bever verplaatst zich door het water en verblijft langs de oeverzones of in natuurgebieden langs de Hertogswetering. Omdat de turbines worden geplaatst in open agrarisch land zijn effecten voor de bever uit te sluiten. Er is daarom geen overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb te verwachten voor wat betreft grondgebonden zoogdieren.

Reptielen zijn niet waargenomen in of nabij het plangebied. In de directe omgeving is één waarneming van de alpenwatersalamander bekend. Zowel het land- als het waterbiotoop van deze amfibie in het nabijgelegen natuurgebiedje De Rietgors blijven behouden. Voor de meer algemene amfibiesoorten, zoals gewone pad en bruine kikker, geldt vanuit de provinciale interim-omgevingsverordening een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen. Beschermde vissoorten en insecten zijn niet aanwezig in het plangebied.

2.3 Alternatievenafweging

Locatie

Het plaatsen van vier windturbines zal in Nederland op alle locaties leiden tot verstoring, doden of verwonden van beschermde diersoorten (veelal vogels en vleermuizen) gezien het breed voorkomen van beschermde soorten. De keuze voor deze locatie is een logische, onder meer omdat deze zich bevindt in open agrarisch gebied met akker- en weidegronden, pal ten noorden van bedrijventerrein De Geer en Elzenburg. Binnen het plangebied zijn geen bossen, bosranden of houtwallen aanwezig. De gekozen locatie van het project leidt niet tot grotere effecten op natuur dan op locaties elders. Binnen het plangebied zijn diverse alternatieven beoordeeld in het kader van de m.e.r. Alle alternatieven scoorden ecologisch gezien slechter dan de aangevraagde situatie.

Inrichting

Ter voorkoming van aanvaringslachtoffers worden alle elektriciteitskabels naar het inkoopstation van het landelijke hoogspanningsnet ondergronds aangelegd en niet bovengronds.

Werkwijze

Ten aanzien van broedvogels worden tijdens de aanlegfase mitigerende maatregelen genomen. Ook worden maatregelen genomen, om lichtverstoring van vogels en vleermuizen zoveel mogelijk te voorkomen, door overdag te werken. Als er verlichting nodig blijkt dan zal dit worden afgeschermd en alleen plaatselijk worden ingezet om uitstraling naar de omgeving, met mogelijke verstoring tot gevolg, zoveel mogelijk te voorkomen. Voor sterftereductie bij vleermuizen wordt een stilstandsvoorziening voorgesteld.

Gezien het bovenstaande is ons gebleken dat er geen redelijke alternatieven mogelijk zijn, die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

2.4 Belang van de aanvraag

De ontheffing is gevraagd op grond van de belangen 'de volksgezondheid en openbare veiligheid' en 'ter bescherming van flora of fauna' zoals genoemd in artikel 3.3, vierde lid, van de Wnb, en 'andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten', als genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, van de Wnb.

Volksgezondheid

Voor de volksgezondheid kunnen de extreme weersomstandigheden leiden tot meer hitte gerelateerde sterfte. Bij de opwekking van energie door verbranding van fossiele brandstoffen komen emissies van luchtverontreinigende stoffen vrij, zoals NO_x-verbindingen en fijnstof, welke schadelijk zijn voor de volksgezondheid.

De inzet van windturbines voorkomt emissie van deze luchtverontreinigende stoffen. De opwekking van elektriciteit met behulp van windenergie dient daarom de volksgezondheid.

Openbare veiligheid

Het geplande windpark dient het beperken van de effecten van klimaatverandering, als gevolg van de emissies van broeikasgassen (CO₂) bij het gebruik van niet-duurzame (fossiele) energiebronnen bij de opwekking van elektrische energie. Hierdoor wordt de kans op overstromingen en een lagere beschikbaarheid van zoet water verminderd, en wordt in een stabiele elektriciteitsvoorziening voorzien. Op deze wijze wordt bijgedragen aan de openbare veiligheid.

Bescherming van flora en fauna

Ook heeft klimaatverandering grote invloed op flora en fauna, doordat het leidt tot biodiversiteitsverlies en het ongunstiger worden van leefomstandigheden van koudeminnende soorten, waardoor ze in aantal achteruitgaan. Het beperken van de klimaatverandering dient de bescherming van flora en fauna.

Dwingende redenen van groot openbaar belang

Het gebruik van fossiele brandstoffen is eindig, de voorraad wordt met elk verbruik kleiner. Het op langere termijn in stand kunnen houden van de energievoorziening is van groot openbaar belang.

Alle aangedragen belangen zijn uitgebreid toegelicht in hoofdstuk 3 van bijlage 1 van de ontheffingsaanvraag. Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat de aangedragen belangen voldoende onderbouwd zijn om de gevraagde ontheffing te kunnen verlenen.

2.5 Mitigerende maatregelen en staat van instandhouding

Vogels

Ten aanzien van broedvogels wordt tijdens de aanlegfase rekening gehouden met het broedseizoen of door de locatie voor het broedseizoen ongeschikt te maken, om te voorkomen dat er vogels gaan broeden. Voor de 18 vogelsoorten waaronder slachtoffers zijn voorzien zijn de gevolgen van het in gebruik hebben van het Windpark EDG getoetst aan de Nederlandse populatie en, voor wat betreft migrerende soorten, niet aan de flyway-populatie. Het uitgaan van de (kleinere) Nederlandse populatie geeft een conservatieve en daarmee *worst case* benadering.

Wanneer de extra sterfte door het Windpark EDG wordt afgezet tegen de jaarlijkse natuurlijk sterfte per soort dan kan worden berekend dat de extra jaarlijkse sterfte voor alle soorten onder de 1% van de natuurlijke sterfte blijft.

Toetsing aan dit zg. ORNIS-criterium houdt in dat als het effect van een initiatief leidt tot minder dan 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte van de soort er geen aantoonbaar effect is op de populatieomvang van de soort en er daardoor dus ook geen aantasting is van de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Vleermuizen

Omdat er sterke aanwijzingen zijn dat er een migratieroute van de ruige dwergvleermuis pal ten noorden van het plangebied loopt stelt aanvrager voor om, *vanuit het oogpunt van het voorzorgsbeginsel*, voor het najaar een stilstandsvoorziening voor de meest noordelijke windturbine (nummer 4) te overwegen. Bedoelde stilstandsvoorziening resulteert in een belangrijke slachtofferreductie onder vleermuizen met een bijbehorend verlies aan energieopbrengst van minder dan 1% voor de turbine. Voorgesteld wordt daarom het volgende. De rotor van de windturbine staat vrijwel stil of draait niet sneller dan één omwenteling per minuut, wanneer al de volgende omstandigheden van toepassing zijn:

- De windsnelheid is lager of gelijk aan 6 m/sec, gemeten op gondelhoogte;
- Tussen zonsondergang en zonsopkomst;
- Tussen 15 september en 15 oktober;
- Bij droog weer;
- Bij temperaturen boven de 10°C.

Verschillende studies, zoals Arnett *et al.* (2011)¹³ tonen inderdaad aan dat verhoging van de cut-in speed tot belangrijke sterftereductie onder vleermuizen leidt en wel van 44% tot 93%.

Een andere variabele bij de mitigatie middels stilstand is, naast de windsnelheid, de temperatuur. Vleermuisactiviteit neemt in de regel af bij een lagere temperatuur¹⁴. Door de temperatuurgrens, waarbij de stilstand moet worden geactiveerd, lager te leggen wordt sterfte voorkomen. Vleermuisactiviteit neemt ook af bij regen van enige betekenis.

Uit het eerder aangehaalde rapport¹⁵ over de migratie van de ruige dwergvleermuis in Nederland blijkt dat de najaarsmigratie vooral plaats heeft in de periode van 15 augustus tot 15 oktober. Middels het hoogteonderzoek met de mobiele mast is alleen voor de twee zuidelijke turbinelocaties met zekerheid aangetoond dat daar geen belangrijke migratieroute van de ruige dwergvleermuis aanwezig is. Dit kan echter niet gezegd worden van de twee noordelijke turbines.

Vanwege de hierboven geschetste onzekerheid, en gelet op het voorzorgsbeginsel, scherpen wij, met een specifiek voorschrift, de stilstandsvoorziening ten behoeve van vleermuizen als volgt aan:

De rotors van de twee noordelijke windturbines (nummers 3 en 4) staan stil of draaien niet sneller dan één omwenteling per minuut, wanneer al de volgende omstandigheden van toepassing zijn:

- periode van 15 augustus tot en met 15 oktober, en
- het tijdstip ligt tussen zonsondergang en zonsopkomst, en
- de temperatuur is boven de 10°C, gemeten op gondelhoogte, en
- de windsnelheid op gondelhoogte is lager of gelijk aan 6 m/sec, en
- de neerslag bedraagt minder dan 1 mm per uur.

De inzet van de stilstandsvoorziening dient te worden bijgehouden in een logboek.

Door het instellen van een stilstandsvoorziening voor de noordelijke windturbines heeft aanvrager al het redelijkerwijze gedaan om sterfte onder migrerende ruige dwergvleermuizen (en overige vleermuissoorten) te voorkomen.

---

¹³ Arnett, E, M.Huso, M Schirmacher, J. Hayes (2011). Altering turbine speed reduces bat mortality at wind-energy facilities. *Frontiers in Ecology & Environment*, 9(4): 209-214.

¹⁴ Vleermuisprotocol Netwerk Groene Bureaus, 2017.

¹⁵ Jonge Poerink, B en J. Dekker (2018). Migratieperioden van de ruige dwergvleermuis in Nederland. RWS Midden Nederland.

Bij toetsing aan het 1% ORNIS-criterium van de berekende te verwachten extra sterfte onder de betreffende vleermuissoorten, als gevolg van het in werking zijn van de windturbines van Windpark EDG, is gebleken dat deze sterfte niet boven de 1% van de natuurlijke sterfte van de betreffende soorten uit zal komen, ook indien gecumuleerd met sterfte in andere relevante windparken binnen een straal van 30 kilometer. We verwijzen hierbij naar tabel 2.

Door het nemen van de mitigerende maatregelen en het in acht nemen van de specifieke voorschriften komt de gunstige staat van instandhouding van de onder I van dit besluit genoemde vogel- en vleermuissoorten niet in het geding door het in bedrijf hebben van de windturbines in Windpark EDG in Oss.

2.6 Gedeeltelijke afwijzing van gevraagde ontheffing

Ontheffing is gevraagd van de verbodsbepalingen als genoemd in artikel 3.1, eerste lid, van de Wnb, voor de nijlgans. De nijlgans wordt beschouwd als een exoot en valt niet onder de bescherming van de Wnb. Omdat het opzettelijk doden van de nijlgans geen overtreding, zoals bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van de Wnb, met zich meebrengt is een ontheffing hiervoor niet aan de orde.

2.7 Ingediende zienswijzen

Naar aanleiding van het ontwerpbesluit op de aanvraag is binnen de door de wet gestelde termijn één zienswijze op ons ontwerpbesluit ingebracht, afkomstig van inwoners woonachtig in postcodegebied 5367 te Macharen. In onderstaand overzicht worden de zienswijzen samengevat, is onze reactie op de zienswijze weergegeven en is aangegeven of de reactie een aanpassing van het besluit nodig maakt. Ter info: zienswijzen met volgnummers 1 tot en met 7 betreffen de ontwerpvergunning Wnb gebiedsbescherming.

Volg nr	Samenvatting zienswijze	Reactie	Gevolg
8a	Het is onduidelijk welke documenten bij deze beschikking horen. Verzoek om alle documenten te vermelden	Van de ontwerpbesluiten is kennis gegeven in de Staatscourant, het Gemeenteblad en Oss Actueel van 24 juni 2020. Voor nadere informatie zie punt 7 van dit besluit (Terinzagelegging van het ontwerpbesluit).	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
8b	Veldonderzoeken zijn onvolledig omdat deze in korte periodes zijn uitgevoerd i.p.v. over een geheel jaar. De soorten en aantal wijzigen sterk per periode. Hiermee is geen rekening gehouden. Het is dan ook onvolledig.	De veldonderzoeken zijn uitgevoerd conform de daarvoor geldende ecologische onderzoeksprotocollen, zoals ook in de onderzoeksrapporten is vermeld. Dit is afdoende en juridisch geaccepteerd.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
8c	Te verwachten aantal aanvaringslachtoffers is gebaseerd op ordegrootte en niet op exacte aantallen. De "te verwachten sterfte". "Verwacht" is geen onderbouwing maar een vermoeden. Een vermoeden is niet op feiten en omstandigheden gebaseerd.	Een exact aantal slachtoffers kan nu eenmaal nooit van tevoren worden gegeven, het maken van een ecologisch onderbouwde inschatting is in dit geval de best beschikbare (en geaccepteerde) methode. Daarbij kan worden opgemerkt dat te allen tijde wordt uitgegaan van worst case aannames, teneinde een onderschatting van de effecten te voorkomen.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.

8d	Op blz. 10 staat "kan worden aangenomen". Dit is geen onderbouwing van feiten en omstandigheden is onvolledig.	Dit betreft langdurige monitoring van op hoogte vliegende vleermuizen. Dat er geen 'feeding buzzes' zijn opgenomen duidt erop dat het hier gaat om individuele, langsvliegende (migrerende) vleermuizen, en dus niet om (enkele) rondvliegende, voedselzoekende dieren.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
8e	Op blz.11 staat dat de gezamenlijke catchment area van de windparken voor de cumulatieve berekening is "vastgesteld op 2,5 x die van Windpark EDG". De onderbouwing van de factor 2,5 ontbreekt.	Dit betreft een correcte berekening van de overlappende catchment areas. Als alle catchment areas bij elkaar zouden worden opgeteld wordt met een veel groter gebied gerekend, waardoor het 1%-mortaliteitscriterium veel te hoog zou komen te liggen en de worst case-benadering ter bepaling van de gevolgen voor vleermuizen wordt verlaten. De gehanteerde benadering is daarmee juist voorzichtig.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
8f	Er staat dat "van de rosse vleesmuis harde cijfers ontbreken", Conclusie is dat de aanvraag onvolledig is.	Het klopt dat er weinig harde gegevens bekend zijn over aantallen en trend van de rosse vleermuis. Getoetst wordt aan de hand van de best beschikbare gegevens. Voorzichtigheidshalve is daarbij van een dalende trend uitgegaan. In de ecologische onderzoeksrapportages is bovendien te allen tijde worst case benadering gehanteerd, om onderschatting van de effecten met zekerheid te voorkomen.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
8g	Er staat dat "de aantallen lijken (fors) af te nemen". Het is onduidelijk waarop dit is gebaseerd, dus aanvraag onvolledig.	Zie onze reactie onder 8f.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
8h	In de ontwerpbesikking worden woorden gebruikt zoals op blz. 12 "te verwachten" Dit geen deugdelijke (wetenschappelijke) onderbouwing.	De verwachting dat er geen overtreding van de Wnb zal plaatsvinden ten aanzien van grondgebonden zoogdieren is in het betreffende onderdeel afdoende onderbouwd.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
8i	Er staat op blz. 12: "beschermde vissoorten en insecten zijn niet aanwezig" waarop dit gebaseerd is onduidelijk. Dus onvolledig. Is hier onderzoek naar gedaan?	Deze verwachtingen zijn opgesteld naar aanleiding van een onderzoek naar de geschiktheid van het plangebied voor de verschillende soortgroepen. Op deze wijze is ecologisch afdoende te onderbouwen dat sommige soorten of soortgroepen, zoals beschermde vissen, niet in het plangebied zullen voorkomen.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
8j	Bij 2.3 staat: "de gekozen locatie leidt niet tot grotere effecten op de natuur dan locaties elders". Het is onduidelijk waarop dit is gebaseerd. Zijn het natuuronderzoeken gedaan naar andere locaties?	Ook op andere locaties zijn effecten op beschermde soorten te verwachten, omdat de soorten die hier aan de orde zijn wijd verspreid voorkomen. De gekozen locatie leidt niet tot grotere effecten op deze beschermde soorten dan locaties elders. Er zijn daarom geen redelijkerwijs andere bevredigende oplossingen beschikbaar.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.

8k	Windmolens kunnen niet voorzien in een stabiele elektriciteitsvoorziening omdat de wind variabel met als gevolg niet stabiel. Tevens staan de voorgestelde windmolens in een van slechte windgebieden.	Deze zienswijze ziet niet op beschermde soorten. In het klimaatakkoord is landelijk afgesproken dat windenergie een belangrijke pijler van de energietransitie vormt en van nationaal belang is.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
8l	Het gebied wordt voor het broedseizoen ongeschikt gemaakt. Dit noem ik geen natuurbescherming.	Deze zienswijze nemen wij voor kennisgeving aan.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
8m	Het is te gek voor woorden dat er ontheffing wordt verleend om flora en fauna aan te tasten, om de natuur te beschermen.	Deze zienswijze nemen wij voor kennisgeving aan.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
9	Windmolens bevatten het zwaar giftige zwavelhexafluoride (SF6). Daarmee wordt geen rekening gehouden.	Deze zienswijze ziet niet op beschermde soorten. Regels voor het toepassen van gevaarlijke stoffen zijn onder andere vastgelegd in de Wet Milieubeheer en bijbehorende Activiteitenbesluit.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
10	De exploitant moet een logboek bijhouden. Wie controleert op dit? Worden deze gegevens ook beschikbaar gesteld aan ons?	Dit logboek is door het bevoegd gezag in te zien en te controleren.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
11	De looptijd van de ontheffing is niet duidelijk.	De ontheffing is verleend voor bepaalde tijd, namelijk van 1 januari 2021 t/m 31 december 2045, conform de aanvraag van de initiatiefnemer.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
12	Door het windpark grote schade aangebracht aan de natuur. Met het windpark wordt geen enkel belang gediend.	De onderbouwing van het wettelijk belang van de ontheffingsaanvraag (zie onder andere bijlage 1, hoofdstuk 3) bij de aanvraag is afdoende.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.
13	De kennisgeving is alleen gepubliceerd in Oss terwijl het invloedgebied vele malen groter is dan alleen Oss. Graag ontvangen wij een overzicht wanneer en waar het e.e.a. in gepubliceerd is.	We verwijzen naar ons antwoord op zienswijze 8a.	De zienswijze op dit punt leidt niet tot aanpassing van de ontheffing Wnb.

2.8 Gevolgen van de ingediende zienswijzen

De ingediende zienswijzen leiden niet tot aanpassing van het ontwerpbesluit; het definitief besluit is dan ook conform het ontwerpbesluit.

3. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij gevraagde ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De ontheffing wordt slechts voor de in het besluit genoemde soorten en beschreven activiteiten verleend. Deze ontheffing geldt alleen voor de activiteiten die in overeenstemming met de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.

Voor het overige wijzen wij de gevraagde ontheffing af, als bedoeld in artikel 3.1 eerste lid, van de Wet natuurbescherming, omdat bedoelde bepalingen niet worden overtreden.

Aan deze ontheffing zijn algemene en specifieke voorschriften verbonden.

BIJLAGE 1. VOORSCHRIFTEN

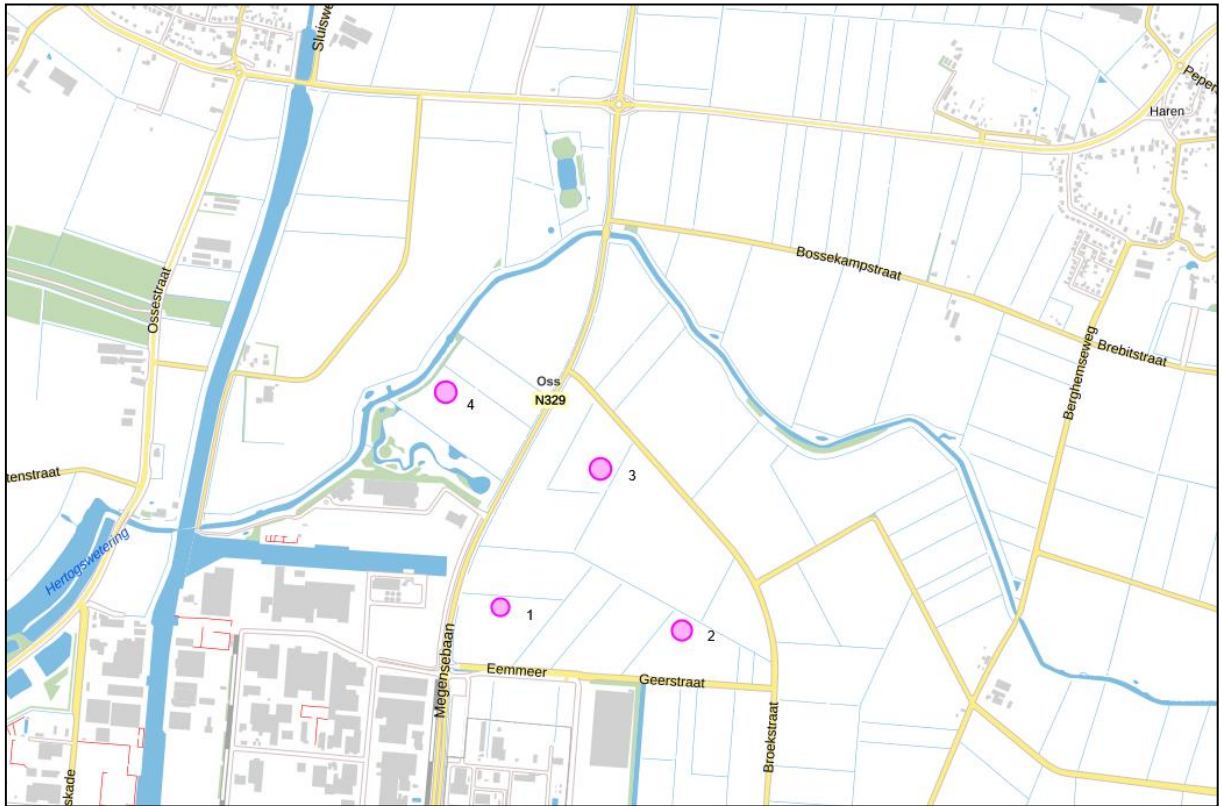
Algemene voorschriften

1. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden aanvangen bekend is, maar uiterlijk 2 weken voor aanvang van de activiteiten, het bijgevoegde meldingsformulier volledig invullen en op te sturen naar info@odbn.nl.
2. De ontheffinghouder dient onmiddellijk contact op te nemen via info@odbn.nl indien bij het uitvoeren van de activiteiten andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen, of andere handelingen als bedoeld in onderdeel I en II van het besluit noodzakelijk zijn.
3. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan deze ontheffing verbonden voorschriften.
4. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op eerste verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.

Specifieke voorschriften

5. De maatregelen dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
6. De windturbines nummers 3 en 4 zijn voorzien van de stilstandsvoorziening, die in werking treedt wanneer al de volgende omstandigheden van toepassing zijn:
  - periode van 15 augustus tot en met 15 oktober, en
  - het tijdstip ligt tussen zonsondergang en zonsopkomst, en
  - de temperatuur is boven de 10°C, gemeten op gondelhoogte, en
  - de windsnelheid op gondelhoogte is lager of gelijk aan 6 m/sec, en
  - de neerslag bedraagt minder dan 1 mm per uur.
7. De rotorbladen van de turbines draaien niet sneller dan één omwenteling per minuut, wanneer *al* de hierboven genoemde omstandigheden *tegelijk* van toepassing zijn.
8. De variabelen wind, temperatuur, neerslag, datum, tijd en omwentelingssnelheid dienen te worden vastgelegd en op ons verzoek op inzichtelijke wijze te worden overgelegd.

BIJLAGE 2. LOCATIE WINDPARK ELZENBURG-DE GEER

Figuur 1. Turbinelocaties van het Windpark Elzenburg-De Geer, gemeente Oss.

BIJLAGE 3. MELDINGSFORMULIER START INWERKING STELLEN WINDTURBINES

Meldingsformulier start activiteit Ontheffing Wet natuurbescherming ex artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid.	
<u>Gegevens</u>	
Aanvraagnummer	Z/091154
<i>Naam initiatief</i>	Windpark Elzenburg-De Geer
<i>Ontheffingsperiode</i>	voor de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2045
<i>Ontheffinghouder</i>	Windpark Elzenburg-De Geer B.V.
<i>Naam aanvrager</i>	J. de Waard
<i>Adres</i>	Hengelosestraat 585
<i>PC-Woonplaats</i>	7521 AG Enschede
<u>Gegevens</u>	
<u>werkzaamheden</u>	
<i>Contactpersoon uitvoering werkzaamheden</i>	.....
<i>Telefoonnummer (vast)</i>	.....
<i>Telefoonnummer (mobiel)</i>	.....
<i>Locatie(s) werkzaamheden</i>	....
<i>Datum gereedkomen compensatiemaatregelen</i>	.....
<i>Datum start werkzaamheden</i>	.....
<i>Overzicht planning werkzaamheden</i>	....
<i>Dit formulier dient zodra de aanvang van de inwerkingstelling bekend is, doch uiterlijk 2 weken van tevoren, te worden ingediend bij de Omgevingsdienst Brabant Noord via info@odbn.nl.</i>	
Retouradres	Omgevingsdienst Brabant Noord Email: info@odbn.nl